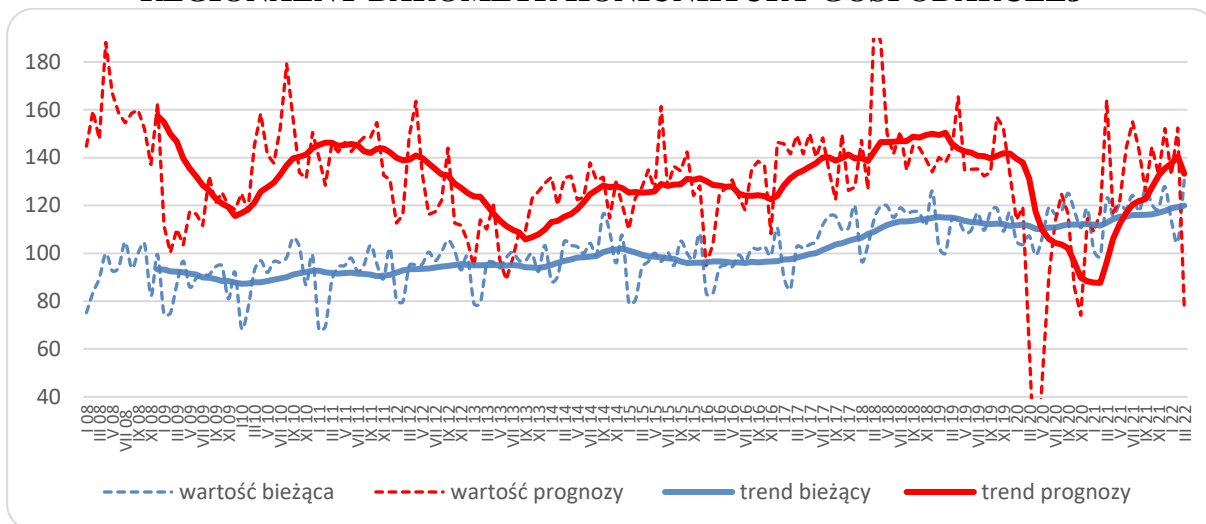

Analiza koniunktury w województwie warmińsko-mazurskim

(Stan na koniec I kwartału 2022 r. oraz prognoza na najbliższe 3 miesiące)

REGIONALNY BAROMETR KONIUNKTURY GOSPODARCZEJ

Źródło: badania własne.

WSKAŹNIK		I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
BIEŻĄCY	2021	101,8	99,6	123,4	115,6	120,5	119,0	124,2	117,5	127,0	120,5	118,5	127,9
	2022	113,8	105,0	130,6									
PROGNOZA	2021	109,2	117,7	164,8	117,1	122,0	144,1	155,0	143,1	126,1	144,5	133	152,1
	2022	132,8	152,3	77,2									

Źródło: badania własne.

I. Synteza

1. Poprawa koniunktury w przemyśle
2. Poprawa koniunktury w budownictwie
3. Spadek nastrojów na rynku pracy
4. Inflacja znacznie powyżej poziomu dopuszczalnego przez NBP
5. Spadek obrotów w handlu detalicznym

W I kwartale 2022 r. nastąpiła nieznaczna poprawa koniunktury gospodarczej województwa warmińsko-mazurskiego, względem ostatniego kwartału ubiegłego roku. Wartość bieżąca regionalnego barometru koniunktury wyniosła 130,6 pkt., co oznacza wzrost o 2,7 pkt. w porównaniu do wyniku z ostatniego kwartału ubiegłego roku. Natomiast względem analogicznego okresu roku poprzedniego, nastąpił wzrost o 7,2 pkt. Wartość 3-miesięcznej prognozy wyniosła 77,2 pkt. Jest to najniższy wynik od 17 miesięcy z rzędu (od listopada 2020), tzn. kiedy gospodarka była pogrążona w paraliżu wynikającym z pandemii koronawirusa. Wartość prognozy jest również niższa o 87,6 pkt. od wartości wskaźnika sprzed 12 miesięcy, tj. z końca I kwartału 2021 r.

Na wartość bieżącą regionalnego barometru koniunktury w I kwartale 2022 r. pozytywnie wpływały wyniki wszystkich wskaźników cząstkowych, stanowiących składowe barometru, tzn. produkcji przemysłowej, budowlano-montażowej, sprzedaży detalicznej, wynagrodzeń

w przedsiębiorstwach, liczby ofert pracy oraz stopy bezrobocia. Najniższą dynamiką, na tle wszystkich zmiennych, które wchodziły w skład wskaźnika bieżącego odznaczała się sprzedaż detaliczna oraz zmiana liczby ofert pracy niesubsydiowanej. Są to pierwsze symptomy spowolnienia w gospodarce Warmii i Mazur, spowodowane dwoma kluczowymi czynnikami: rosnącą inflacją i gwałtowną zmianą sytuacji na rynku pracy, spowodowaną odpływem pracowników. Nie bez znaczenia jest również wpływ embarga handlowego na niektóre ważne dla gospodarki regionu branże, a nawet pojedyncze przedsiębiorstwa.

Na tle względnie wysokiej wartości bieżącego wskaźnika koniunktury, spektakularnemu obniżeniu uległa wartość 3-miesięcznej prognozy. Pierwszą przyczyną tego stanu rzeczy było znaczące pogorszenie stanu koniunktury na rynku finansowym. W sektorze bankowym, wskutek znacznego wzrostu stóp procentowych, nastąpiło załamanie popytu na kredyt. Drugim czynnikiem, który miał istotny wpływ na ostateczny wynik prognozy, była sytuacja w gospodarce Niemiec – głównego partnera handlowego Polski. Wyniki ostatnich analiz koniunktury w gospodarce niemieckiej wskazują, że nastąpiło znaczące pogorszenie zarówno bieżącej sytuacji, jak i krótkookresowych perspektyw w tym zakresie, ze względu na niespodziewane okoliczności, związane z rozpoczęciem konfliktu w Ukrainie, które nałożyły się na inne problemy gospodarcze Niemiec, tj. utrzymujące się zaburzenia w łańcuchach dostaw w przemyśle, wzrost cen energii, wysoką inflację oraz konieczność natychmiastowej dywersyfikacji dostaw energii. Na tym tle zmiana liczby pozwoleń budowlanych, jako trzeciej składowej wskaźnika prognostycznego, który także uległ zmniejszeniu, była relatywnie niewielka.

II. Sytuacja gospodarcza w Polsce

Według wstępnych danych GUS, **na koniec I kwartału 2022 roku tempo wzrostu produktu krajowego brutto** w odniesieniu do analogicznego kwartału poprzedniego roku było dodatnie i wyniosło 8%. Tempo wzrostu PKB względem poprzedniego kwartału było również dodatnie i wyniosło 2,2%. Wyniki te świadczą o zaskakująco wysokim wzroście aktywności gospodarczej w pierwszym kwartale 2022 r. Miało to miejsce pomimo trwającej już od ostatniego miesiąca I kwartału wojny w Ukrainie. Pewnym zaskoczeniem może być, że – pomimo rosnącej inflacji – sprzedaż detaliczna wzrosła zarówno w lutym, jak i w marcu. Jest to z pewnością efekt gwałtownego napływu uchodźców z Ukrainy. Generalnie inflacja przyczynia się do wyhamowania dynamiki popytu konsumpcyjnego oraz zastępowania dóbr droższych, tańszymi substytutami.

Analizując strukturę wzrostu PKB można stwierdzić, że I kwartał br. jest wyjątkowo korzystny dla dynamiki rozwoju gospodarczego, i to pomimo ujawnienia się już niekorzystnych dla gospodarki czynników. Pierwszym z nich jest rozpoczęcie przez Rosję inwazji wojskowej w Ukrainie, która w związku z faktem gwałtownego napływu uchodźców z tego kraju do Polski, jako kraju frontowego względem obszaru konfliktu, wywiera wpływ na krajową gospodarkę. Dalsze konsekwencje gospodarcze tej wojny dla Polski będą zależały od czasu trwania oraz obszaru działań wojennych. Ukraina jest nie tylko krajem sąsiednim Polski, ale także ważnym partnerem handlowym oraz miejscem pochodzenia imigrantów ekonomicznych. Rozpoczęcie działań wojennych spowodowało odpływ kilkuset tysięcy pracowników, głównie z branży budowlanej. Przyczyniło się natomiast do napływu ok. 2,5 mln osób, głównie kobiet i dzieci, których asymilacja, także na rynku pracy, będzie trudniejsza.

Na wysoką dynamikę wzrostu PKB w I kwartale 2022 r. złożyły się bardzo dobre wyniki w budownictwie. W marcu br. produkcja budowlana zwiększyła się względem tego samego miesiąca poprzedniego roku o 27%, natomiast w całym okresie I kwartału nastąpił wzrost

o 23%. Jest to wynik zaskakujący, biorąc pod uwagę wzrost cen materiałów budowlanych oraz odpływ pracowników z tego sektora.

Wysoką dynamikę odnotowano również w sektorze przemysłowym. W I kwartale br. produkcja przemysłowa uległa zwiększeniu o 17%. Największymi wzrostami cechował się przemysł ciężki – górnictwo oraz produkcja energii elektrycznej. Wyniki w przemyśle wskazują, iż w I kwartale wpływ wojny w Ukrainie na procesy produkcyjne w Polsce nie był jeszcze odczuwalny.

Równie wysokimi wynikami w zakresie dynamiki, pomimo rosnącej inflacji, odznaczała się konsumpcja prywatna. Sprzedaż detaliczna w ujęciu realnym w I kwartale br. w Polsce ogółem wzrosła o 9,6%. Wprawdzie wzrost ten wynika również z niskiej bazy (rok wcześniej w tym okresie był lockdown), to jednak sam wynik osiągnięty pomimo wysokiej inflacji, świadczy o silnej pozycji tej części popytu w polskiej gospodarce.

Dobrym wynikiem gospodarki towarzyszyły pozytywne dane z rynku pracy. W I kwartale br. poziom zatrudnienia w Polsce wzrósł w ujęciu rocznym o ponad 2%. Zmniejszeniu uległa także stopa bezrobocia, która na koniec marca br. wyniosła 5,4%. Wyższa w porównaniu do I kwartału poprzedniego roku była również liczba ofert pracy (wzrost o 37%).

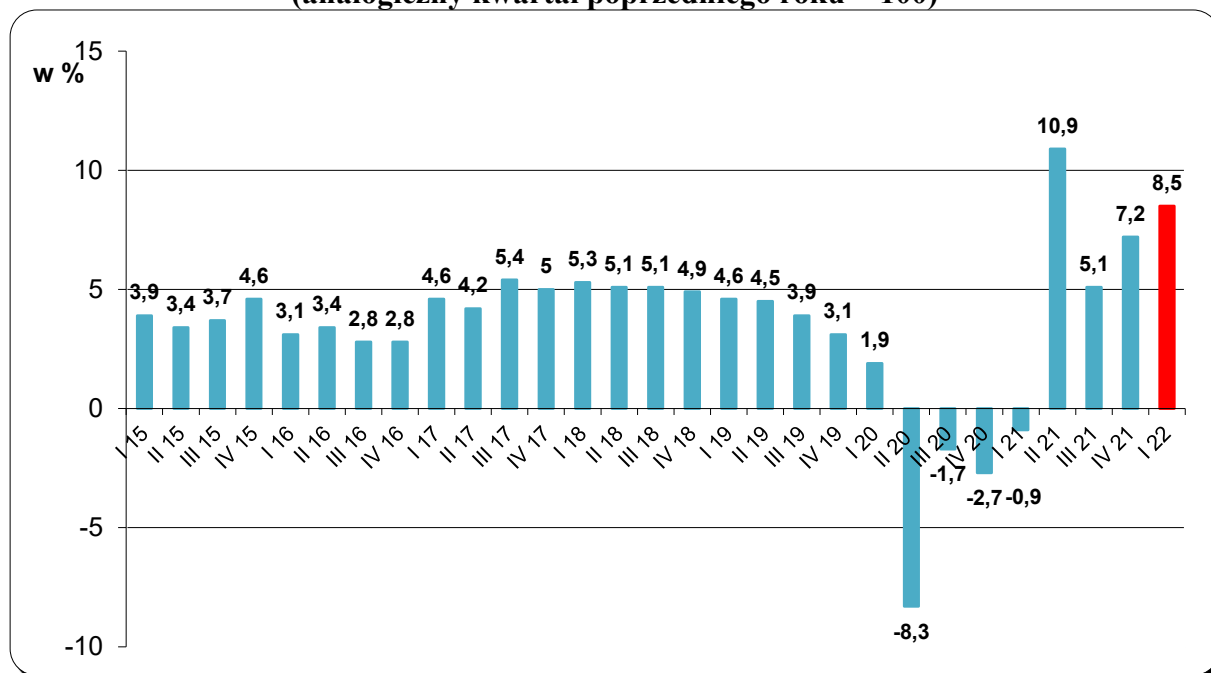
Wzrostom wskaźników rynku pracy towarzyszyły wzrosty wynagrodzeń. Według GUS w marcu 2022 r. przeciętne miesięczne wynagrodzenie w gospodarce wzrosło o 12,4%. Oznacza to niewielki wzrost powyżej poziomu inflacji, a więc wzrost w ujęciu realnym o 1,4%. Taki stan rzeczy może wskazywać na występowanie w polskiej gospodarce zjawiska spirali cenowo-płacowej. Jest to sytuacja, w której wzrostom płac towarzyszy prawie jednakowy wzrost cen, gdyż firmy mogą łatwo przerzucić wyższe koszty pracy na swoich klientów.

Oceniając perspektywy wzrostu gospodarczego w kolejnych kwartałach, prognozuje się obniżenie tempa wzrostu PKB w 2022 r. do 3,5% (z pierwotnych 4,3%). Składa się na to kilka przyczyn: przerwanie handlu z Rosją i Ukrainą, długotrwałe konsekwencje wysokich cen ropy i energii, spowodowane tzw. szokiem surowcowym oraz spadek napływu zagranicznych inwestycji bezpośrednich. Ważnym dla dalszej ścieżki rozwoju gospodarczego będzie również przyznanie Polsce środków finansowych w ramach Krajowego Planu Odbudowy, przewidywanego na ostatni kwartał br. Istotnym dla ostatecznego wyniku wzrostu będzie także dynamika konsumpcji, tradycyjnie ważna dla ostatecznej wartości PKB, a jednocześnie związana obecnie ze wzrostem cen. Na tym tle pozytywnie zaskoczyć może również popyt generowany przez imigrantów z Ukrainy. Największe obawy w strukturze wzrostu PKB dotyczą inwestycji przedsiębiorstw. Niskie wskaźniki na tym polu w ostatnich latach uległy dalszemu obniżeniu, co zwiększa ryzyko niestabilności wzrostu PKB w kolejnych kwartałach roku.

Zmiany poziomu dynamiki PKB w Polsce w relacji do analogicznego kwartału poprzedniego roku zaprezentowano na wykresie 2.

Wykres 2.

Kwartalna dynamika PKB w Polsce
(analogiczny kwartał poprzedniego roku = 100)

Źródło: Główny Urząd Statystyczny.

W I kwartale 2022 r. – podobnie, jak w poprzednim badanym okresie, największym i najważniejszym problemem w gospodarce Polski, był poziom i dynamika inflacji. Według danych GUS tempo wzrostu cen dóbr i usług konsumpcyjnych na koniec marca 2022 r. wyniosło 11%, wobec 8,6% na koniec IV kwartału 2021 r. Obserwując trend zmian cen, można stwierdzić, że w porównaniu do analogicznego okresu poprzedniego roku najbardziej zdrożał transport (+24%), utrzymanie mieszkania i energia elektryczna (+17%). Żywność zdrożała przeciętnie o 10%.

Tym, co najbardziej niepokoi w sytuacji gospodarczej naszego kraju, oprócz toczącej się wojny za wschodnią granicą, jest coraz szybszy wzrost cen. Jest on zresztą pochodną tej sytuacji i dotyczy ograniczeń w imporcie surowców, głównie energetycznych. Inflacja jest swoistym podatkiem nakładanym na społeczeństwo. Obserwowany poziom inflacji jest związany z kilkoma czynnikami, które w skumulowany sposób oddziałują na wzrost cen w gospodarce. Składają się na nią: konflikt zbrojny i związane z tym reperkusje dotyczące stopniowego wprowadzania embarga na import surowców, wysoki poziom popytu konsumenckiego, dodatkowo podtrzymywany przez napływających uchodźców z terenów objętych konfliktem zbrojnym. Dodatkowym czynnikiem działającym proinflacyjnie jest wprowadzanie tzw. tarcz antyinflacyjnych (obniżka VAT), które wprawdzie w krótkim okresie hamują tempo wzrostu cen, jednak w długim przedziale czasu osłabiają efekt podwyżek stóp procentowych, dokonywanych przez NBP. Będzie to powodować przedłużanie się obecności inflacji w gospodarce. Według prognoz Instytutu Ekonomicznego NBP, wzrost cen będzie niestety jeszcze wyższy i w III kwartale 2022 r. może osiągnąć poziom 15%, a następnie ma rozpocząć się proces spadku cen. Tempo obniżki inflacji będzie jednak powolne, z uwagi na trudności związane z wysokimi poziomami cen surowców oraz żywności na świecie i z koniecznością dywersyfikacji źródeł dostaw energii w Polsce i Europie. Pewną niewiadomą jest także dalszy rozwój epidemii, która w I kwartale uległa znacznemu osłabieniu, jednak w niektórych krajach wciąż pozostaje problemem mającym istotny wpływ na gospodarkę (Chiny).

III. Metodyka budowy barometru koniunktury dla Warmii i Mazur

Do skonstruowania syntetycznego indeksu koniunktury gospodarczej w województwie warmińsko-mazurskim wykorzystano zagregowane dane dotyczące następujących makrowielkości gospodarczych:

- Liczba bezrobotnych zarejestrowanych w urzędach pracy
- Liczba wyrejestrowanych bezrobotnych, którzy podjęli pracę
- Liczba ofert pracy niesubsydiowanej złożonych w urzędach pracy
- Dynamika przeciętnego wynagrodzenia sektorze przedsiębiorstw
- Dynamika produkcji budowlano-montażowej
- Dynamika produkcji sprzedanej przemysłu
- Dynamika sprzedaży detalicznej
- Liczba udzielonych pozwoleń na budowę
- Wartość wskaźnika IFO dla gospodarki niemieckiej
- Wskaźnik koniunktury w sektorze bankowym Pengab

Wszystkie zmienne zostały uwzględnione w miesięcznych interwałach. W celu zniwelowania efektu kumulacji przyrostów wartości wszystkich zmiennych przeliczono na różnice między sąsiadującymi okresami, wykorzystując przy tym formułę przyrostu symetrycznego Shishkina. Operacja ta ma na celu zachowanie symetryczności dodatnich i ujemnych zmian wartości danej zmiennej¹.

Kolejnym krokiem w konstruowaniu syntetycznego wskaźnika koniunktury jest eliminacja składnika o charakterze sezonowym z danych empirycznych szeregów czasowych. Najpopularniejszą metodą służącą dekompozycji szeregów czasowych jest procedura ARIMA. Metoda ta wykorzystuje koncepcję średniej ruchomej dla oszacowania wartości składnika sezonowego². Z uwagi na fakt, iż niektóre wartości zmiennych były dostępne już po desezonalizacji, wspomnianą procedurę przeprowadzono jedynie w odniesieniu do części zmiennych.

Celem kolejnej procedury jest podział uwzględnionych w analizie koniunktury gospodarczej zmiennych na trzy kategorie: zmienne wyprzedzające, równoczesne i opóźnione. Ma to istotne znaczenie w określaniu charakteru oddziaływania zmiennej składowej na bieżący stan koniunktury, wyrażony za pomocą syntetycznego wskaźnika. Punktem odniesienia dla ww. kategorii jest tzw. szereg referencyjny, którym najczęściej jest zmienna obrazująca zmiany zatrudnienia bądź wielkości produkcji. W niniejszej analizie jako szereg referencyjny przyjęto wartość produkcji sprzedanej przemysłu.

W efekcie przeprowadzonej analizy korelacji oraz badania metodą głównych składowych dokonano wyselekcjonowania zmiennych wg kryterium podziału na wyprzedzające i równoczesne w stosunku do fluktuacji koniunkturalnych³.

Podstawą do konstrukcji wskaźnika równoczesnego są: liczba bezrobotnych zarejestrowanych w urzędach pracy, dynamika przeciętnego wynagrodzenia sektorze

¹ Herbst. M. 2003, *Koniunktura gospodarcza metropolii*, Wydawnictwo Naukowe „Scholar”; Moore G. 1969, *Generating leading indicators from lagging indicators*, Western Economic Journal 6.

² Procedura ARIMA została przeprowadzona przy wykorzystaniu programu STATISTICA 10.pl.

³ W analizie koniunktury gospodarczej Polski zrezygnowano z tworzenia syntetycznego wskaźnika opóźnionego.

przedsiębiorstw, dynamika produkcji budowlano-montażowej, dynamika produkcji sprzedanej przemysłu, dynamika sprzedaży detalicznej.

Do zmiennych o właściwościach wyprzedzających stan koniunktury gospodarczej zaliczono: liczbę wyrejestrowanych bezrobotnych, którzy podjęli pracę, liczbę ofert pracy niesubsydiowanej złożonych w urzędach pracy, liczbę wydanych pozwoleń na budowę, wskaźnik IFO określający stan klimatu gospodarczego w strefie euro oraz wskaźnik klimatu w sektorze bankowym Pengab.

Następnym etapem w trakcie tworzenia syntetycznego wskaźnika koniunktury jest standaryzacja zmiennych składowych. Celem tej operacji jest ograniczenie wpływu wskaźników o dużej zmienności na ostateczne wartości wskaźnika syntetycznego⁴.

Ostatnim krokiem przy budowaniu wskaźnika koniunktury gospodarczej jest agregacja zmiennych składowych do postaci indeksu złożonego. Dokonuje się jej najczęściej poprzez sumowanie zestandaryzowanych przyrostów poszczególnych zmiennych lub przez obliczenie średniej wartości tych przyrostów.

Oddzielną kwestią pozostającą do rozstrzygnięcia na końcowym etapie obliczania wskaźnika koniunktury jest określenie kryterium doboru wag przypisanych poszczególnym elementom składowym. Przy obliczaniu syntetycznego wskaźnika koniunktury przyjęto jako kryterium udziału poszczególnych zmiennych w kształtowaniu ostatecznej jego wartości siłę korelacji z szeregiem odniesienia.

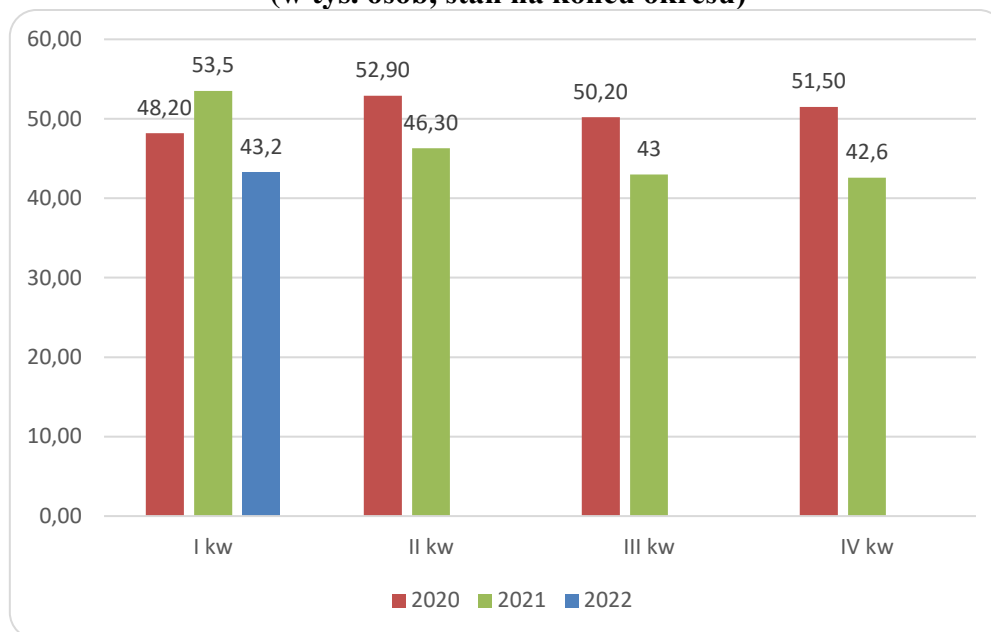
IV. Analiza składowych barometru koniunktury gospodarczej dla województwa warmińsko-mazurskiego

Według danych Urzędu Statystycznego w Olsztynie na koniec I kwartału 2022 r. liczba bezrobotnych w województwie warmińsko-mazurskim w porównaniu do analogicznego okresu poprzedniego roku uległa obniżeniu o 20%, tj. o 10,3 tys. osób. W relacji do ostatniego kwartału 2021 r. liczba bezrobotnych wzrosła o 0,6 tys. osób, tj. o 1,3%. Stopa bezrobocia w regionie na koniec marca br. osiągnęła poziom 8,6%. Była to wartość równa wynikowi z końca IV kwartału ubiegłego roku, natomiast w ujęciu rocznym nastąpił spadek tego wskaźnika o 2 punkty procentowe. Liczbę osób pozostających bez pracy w regionie Warmii i Mazur w ujęciu kwartalnym przedstawiono na wykresie 3.

⁴ Szerzej na ten temat: Malina A. 2004, *Wielowymiarowa analiza przestrzennego zróżnicowania struktury gospodarki Polski według województw*, Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej w Krakowie.

Wykres 3.

Liczba bezrobotnych w województwie warmińsko-mazurskim (w tys. osób, stan na końcu okresu)

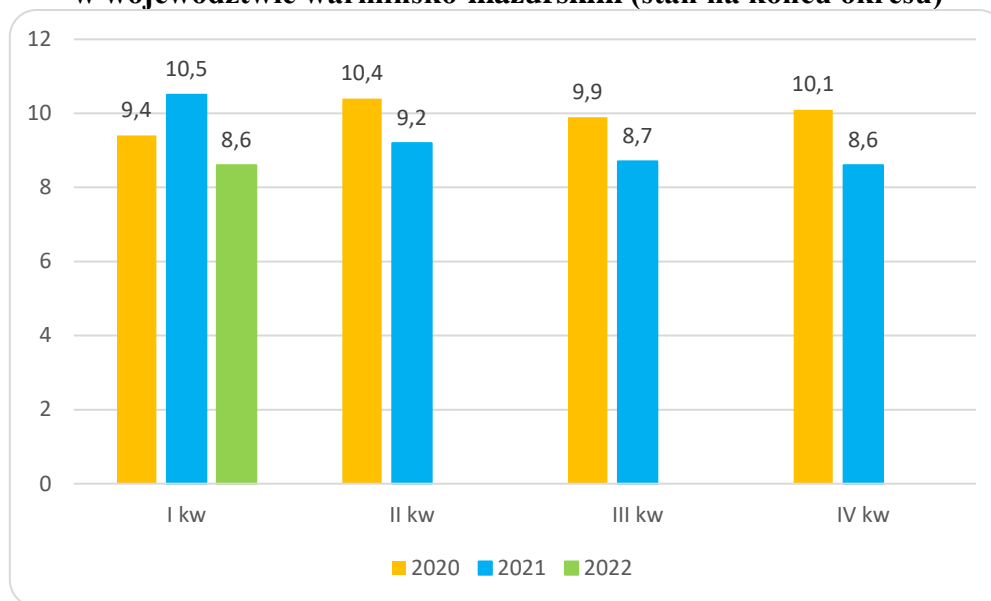

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego w Olsztynie.

W I kwartale br., stopa bezrobocia utrzymuje się na bardzo niskim poziomie, pomimo negatywnego oddziaływania czynników sezonowych. Rynek pracy nie odczuwa jeszcze skutków wojny, która spowodowała problemy głównie tych przedsiębiorstw, które prowadziły wymianę handlową z krajami zza wschodniej granicy. Wojna spowodowała również odpływ pracowników zagranicznych, co może w kolejnych kwartałach przyczynić się do narastania trudności na rynku pracy. Wprawdzie obserwujemy napływ osób z zagranicy, głównie kobiet z dziećmi, które również są zainteresowane podjęciem pracy w Polsce, jednak wymaga to odpowiedniego dostosowania części miejsc pracy, a w niektórych branżach, jak budownictwo właściwie uniemożliwia zastąpienie odpływających pracowników. Pierwsze obserwacje pochodzące z urzędów pracy wskazują, że nie ma jakiegoś spektakularnego wzrostu zainteresowania podjęciem pracy przez uchodźców z Ukrainy w Polsce. Przyczyny tego są dwie: trudności w znalezieniu pracy dla kobiet, którym towarzyszy szok wynikający z zagrożenia życia w Ukrainie oraz transfery socjalne państwa polskiego, które obniżają skłonność do poszukiwania pracy. Należy podkreślić, iż tak niski (8,6%) odsetek osób pozostających bez pracy w województwie warmińsko-mazurskim oznacza, że w praktyce nie ma bezrobocia (wysoki udział tzw. bezrobocia strukturalnego). Zmiany stopy bezrobocia w ujęciu kwartalnym przedstawiono na wykresie 4.

Wykres 4.

**Stopa bezrobocia
w województwie warmińsko-mazurskim (stan na końcu okresu)**

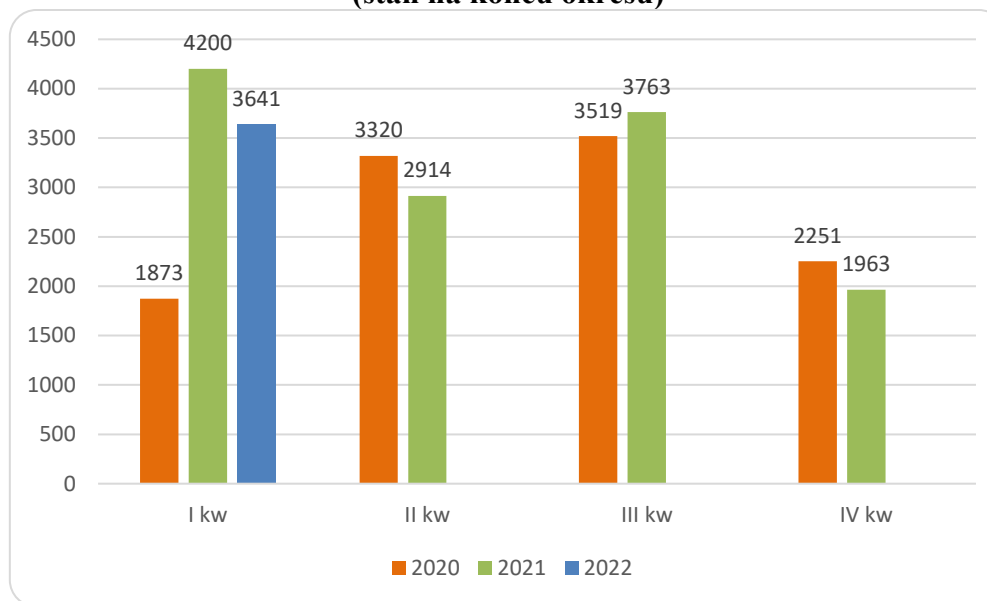

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego w Olsztynie.

Istotnym wskaźnikiem rynku pracy, określającym tempo powrotu dobrej koniunktury gospodarczej, jest zdolność firm do tworzenia nowych miejsc pracy. Wskaźnikiem, który obrazuje ten proces, jest liczba ofert pracy niesubsydiowanej, tzn. ofert wynikających z realnego zapotrzebowania przedsiębiorców. **Według stanu na koniec I kwartału 2022 r. liczba ofert pracy niesubsydiowanej wyniosła 3641, tj. o 1678 ofert więcej, w porównaniu do wartości z IV kwartału 2021 r.** Biorąc pod uwagę skumulowany okres I kwartału, liczba ofert pracy uległa zwiększeniu o 25% w relacji do IV kwartału poprzedniego roku. Względem I kwartału 2021 roku, nastąpił natomiast spadek liczby ofert pracy o 2,4%. W badanym okresie nastąpił natomiast spadek udziału ofert pracy niesubsydiowanej do poziomu 66% wszystkich ofert (poprzednio 75%). Dane te świadczą o dobrej kondycji rynku pracy, zarówno w Polsce ogółem, jak i na Warmii i Mazurach. Spadek bezrobocia, jaki miał miejsce w IV kwartale 2021 r. oraz w I kwartale 2022 r., i to pomimo negatywnego oddziaływania czynników o charakterze sezonowym, świadczył o bardzo szybkim wychodzeniu gospodarki z kryzysu związanego z pandemią. Jednak, jak wskazują pierwsze informacje nt. zmian poziomu zamówień, inwestycji oraz płynności finansowej i zatrudnienia w przedsiębiorstwach, kolejny kwartał może być pod tym względem znacznie gorszy. Skala spadku aktywności gospodarczej będzie w głównej mierze zależeć od tego, kiedy i jakim rezultatem zakończy się konflikt z wschodnią granicą, gdyż obecnie Polska jako państwo graniczące z obszarem konfliktu jest narażona na bezpośrednie skutki tego konfliktu. Rezultatem ciągle dobrej sytuacji na rynku pracy jest wysoka presja na wzrost płac, która, pomimo wysokiej inflacji pozwala jeszcze na niewielki wzrost w ujęciu realnym. Prowadzi to do zjawiska spirali cenowo-płacowej, tzn. wzajemnego oddziaływania na siebie (nakręcania) cen i płac. Efektem tego będzie dalsze wzmacnianie procesów inflacyjnych w gospodarce. Liczbę ofert pracy w ujęciu kwartalnym zaprezentowano na wykresie 5.

Wykres 5.

Liczba ofert pracy niesubsydiowanej w województwie warmińsko-mazurskim (stan na końcu okresu)

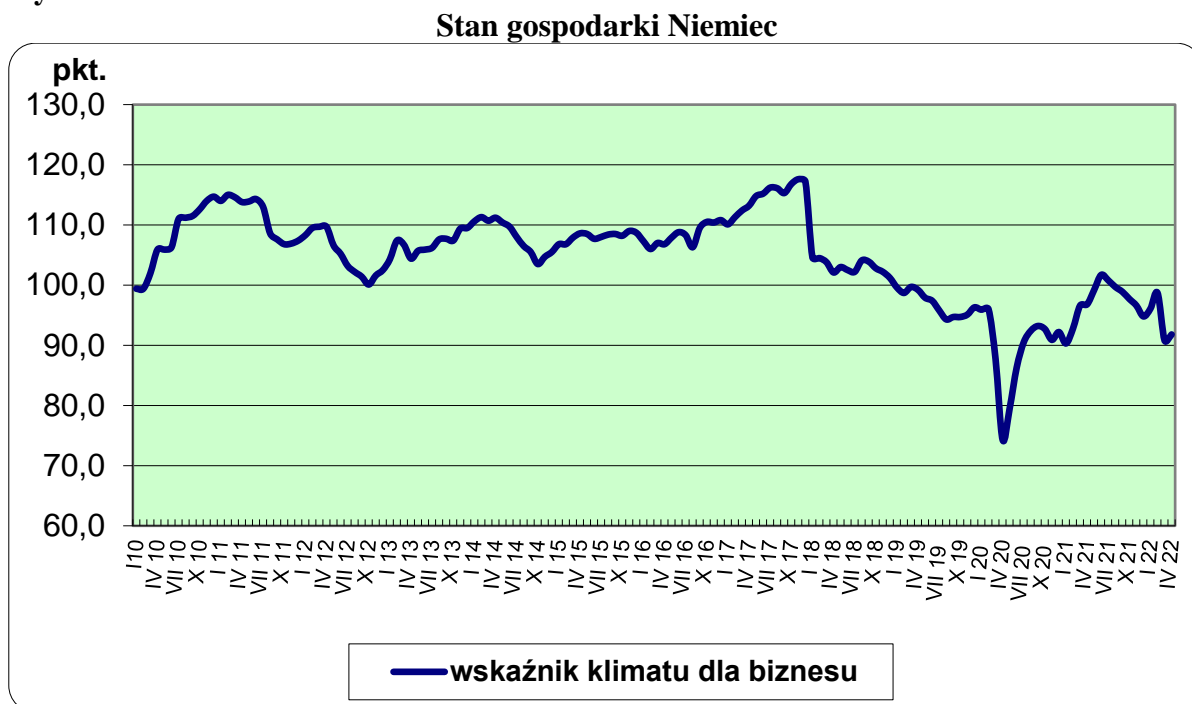

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Olsztynie.

Wpływ na gospodarkę Warmii i Mazur ma również sytuacja gospodarcza za granicą. Okres I kwartału 2022 r. był dla gospodarki niemieckiej względnie dobrym gospodarczo czasem, zwłaszcza względem ostatnich kwartałów z okresem pandemii. Podobnie jak w innych krajach UE, obecnie największym problemem tej gospodarki jest wysoka inflacja, spowodowana rosnącymi cenami surowców. Niemcy jako największa gospodarka w UE muszą w bardzo krótkim czasie przeorientować swój przemysł na wykorzystanie alternatywnych źródeł energii, które dotychczas pochodziły wyłącznie z Rosji. Z tego właśnie powodu większość firm przemysłowych przejawia rosnący pesymizm w związku z wysokimi i ciągle rosnącymi kosztami działalności, co obniża konkurencyjność tamtejszego przemysłu. W marcu br. dynamika produkcji przemysłowej w Niemczech była niższa o 4% od analogicznego wskaźnika z poprzedniego roku. Tak niski wynik (w Polsce analogiczny wskaźnik wyniósł +17%) to efekt załamania popytu branży motoryzacyjnej, bardzo ważnej dla niemieckiego przemysłu. Wartość wskaźnika IFO obrazującego klimat dla biznesu w Niemczech na koniec marca 2022 r. wyniosła 90,8 pkt., co oznacza spadek o 4 pkt. w relacji do sytuacji z IV kwartału 2021 r. W relacji do wskaźnika z analogicznego okresu poprzedniego roku ocena ta jest niższa o 5,8 pkt.

Również w handlu zagranicznym Niemiec widoczne są narastające problemy. Wynikają one w głównej mierze z ciągle nie dokonanej w pełni odbudowy łańcuchów dostaw, co w sytuacji nawrotu pandemii w Chinach może ulec przesunięciu w czasie. Podobna sytuacja ma miejsce w budownictwie, gdzie z powodu ograniczeń w dostawach materiałów ich podaż jest niewielka. Wydaje się, iż dla gospodarki niemieckiej kluczowym czynnikiem dalszego rozwoju będzie, podobnie jak w Polsce, przeorientowanie kierunków zaopatrzenia w surowce, co z pewnością przyczyni się do ustabilizowania popytu, a co za tym idzie – cen w tej gospodarce. Syntetyczny obraz koniunktury gospodarki Niemiec przedstawiono na wykresie 6.

Wykres 6.

Źródło: <https://www.ifo.de/node/48084>.

Produkcja sprzedana przemysłu województwa warmińsko-mazurskiego w cenach stałych była na koniec I kwartału 2022 r. o 15% wyższa niż przed rokiem i o 2% wyższa w porównaniu z poziomem produkcji z końca IV kwartału poprzedniego roku. W tym samym okresie produkcja przemysłowa w Polsce wzrosła w ujęciu rocznym o 16,7%, natomiast w relacji do poprzedniego kwartału nastąpił wzrost o 6%. Pozytywne zmiany dynamiki w przemyśle przebiegają szybciej w kraju ogółem niż w regionie Warmii i Mazur.

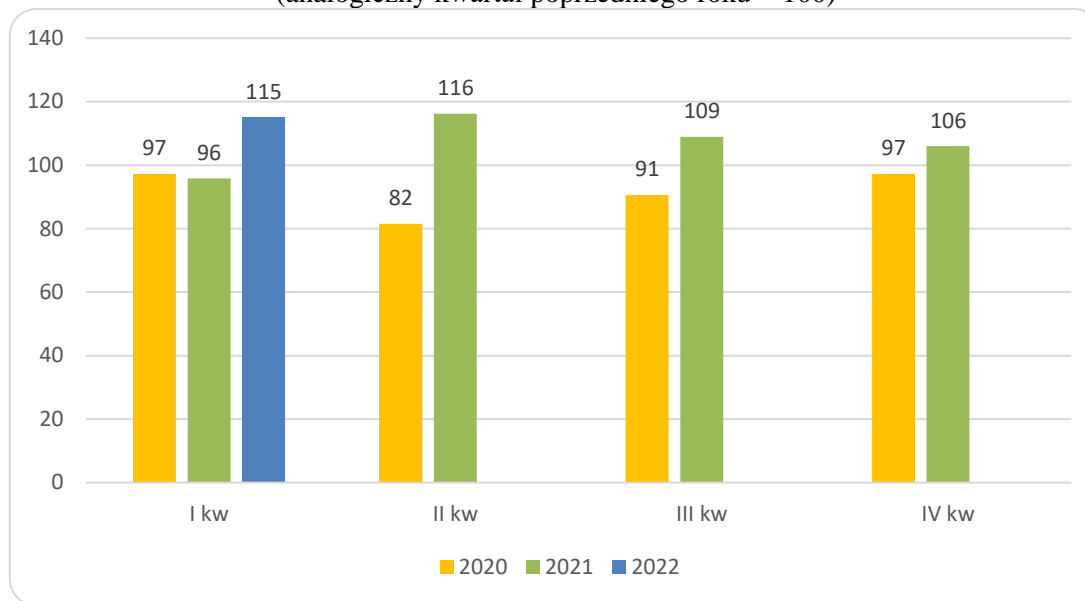
W ujęciu rocznym najwyższą dynamiką wzrostu produkcji sprzedanej cechowały się branże: produkcji sprzętu transportowego (o 47%), wyrobów z metali (o 43%), produkcji wyrobów z surowców niemetalicznych (o 38%), artykułów spożywczych (o 20%), wyrobów z drewna, korka i wikliny (o 18%). Jediną branżą, która odnotowała spadek w I kwartale było wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę (spadek o 7%).

Wyniki produkcji przemysłowej wskazują, że gospodarka Warmii i Mazur znajduje się w fazie ożywienia gospodarczego, dla którego kluczowym czynnikiem będzie dalsza sytuacja za wschodnią granicą, gdzie część firm z regionu kierowało towary w ramach eksportu. W tym kontekście na uwagę zasługuje fakt wzrostu wydajności pracy o 13% w badanym okresie.

W sytuacji obecnego konfliktu w Ukrainie, wśród przedsiębiorców Warmii i Mazur przeważały opinie, że trwająca wojna stanowiła nieznaczne zagrożenie dla ich firm. Taką opinię wyrażało 88% podmiotów prowadzących działalność w handlu hurtowym, 62% w usługach oraz 51% w przetwórstwie przemysłowym. Największy odsetek odpowiedzi wskazujących na poważny wpływ wojny na działalność gospodarczą udzieliły firmy działające w przetwórstwie przemysłowym (41,1%). Skutki wojny zagrażające stabilności firmy przewidywało m.in. 14% podmiotów związanych z handlem detalicznym. Dynamika produkcji przemysłowej w ujęciu kwartalnym została zaprezentowana na wykresie 7.

Wykres 7.

Dynamika produkcji przemysłowej
(analogiczny kwartał poprzedniego roku = 100)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego w Olsztynie.

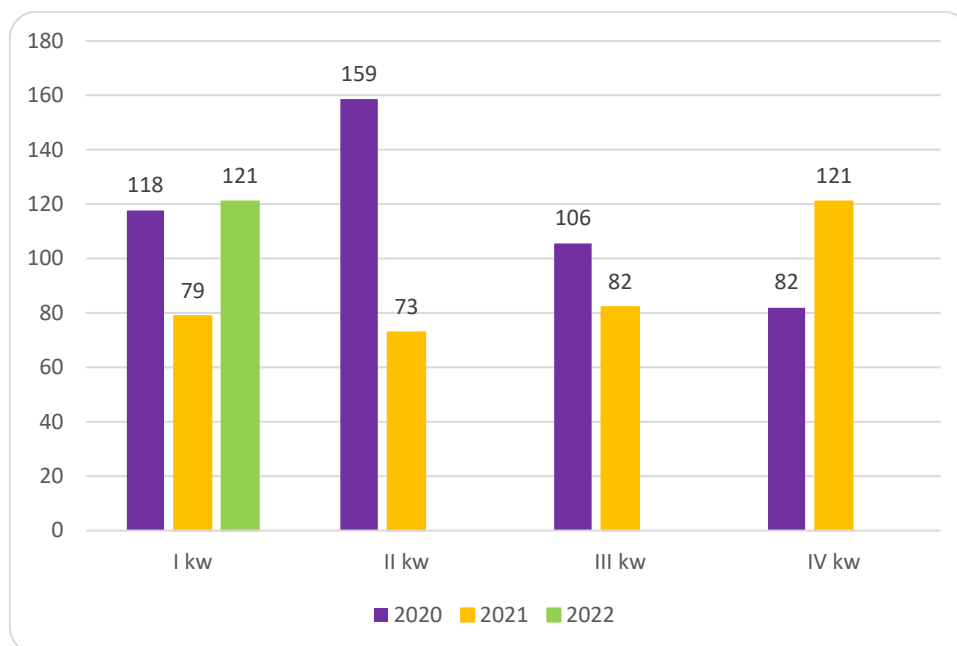
Wielkość produkcji budowlano-montażowej, obejmująca roboty o charakterze inwestycyjnym i remontowym, zrealizowana na terenie województwa warmińsko-mazurskiego przez przedsiębiorstwa budowlane o liczbie pracujących powyżej 9 osób, była na koniec I kwartału 2022 r. o 21% wyższa niż przed rokiem i o 33% niższa w porównaniu ze stanem na koniec IV kwartału 2021 r.

Według danych Urzędu Statystycznego w Olsztynie, we wszystkich sekcjach budownictwa wystąpiły wzrosty. W odniesieniu do sekcji: budownictwo inżynierii lądowej i wodnej nastąpił wzrost o 67% w porównaniu do poprzedniego roku, w sekcji: wznoszenie budynków nastąpił wzrost o 10%, natomiast w zakresie budownictwa specjalistycznego poziom produkcji z poprzedniego kwartału został utrzymany.

Budownictwo już drugi z rzędu kwartał odnotowuje wzrost produkcji. Wyniki tego sektora są jak dotychczas zadowalające. W sektorze tym nastąpił wzrost wynagrodzeń w ujęciu rocznym o 18%, któremu towarzyszył wzrost wydajności (o 31%). Wprawdzie w I kwartale br. nie ujawniły się w pełni jeszcze skutki podwyżek stóp procentowych na rynku bankowym (ich efekt będzie znany w II połowie 2022 r.). Jest jednak bardzo prawdopodobne, że spowodują one wyhamowanie popytu na nowe domy i mieszkania, wynikające z ograniczonej dostępności kredytów hipotecznych. Jednak w dłuższym horyzoncie czasu (rok 2023 i dalej) należy oczekiwać utrzymania tendencji zwykłych na rynku budowlanym. Wynika to – jak wcześniej zaznaczano – z dobrej sytuacji na rynku pracy. Czynnikiem hamującym w tym zakresie może być wzrost kosztów pracy, cen materiałów budowlanych oraz samych kosztów utrzymania (energia elektryczna, gaz). Dynamika produkcji budowlano-montażowej w ujęciu kwartalnym została zaprezentowana na wykresie 8.

Wykres 8.

Dynamika produkcji budowlano-montażowej (analogiczny kwartał poprzedniego roku=100)

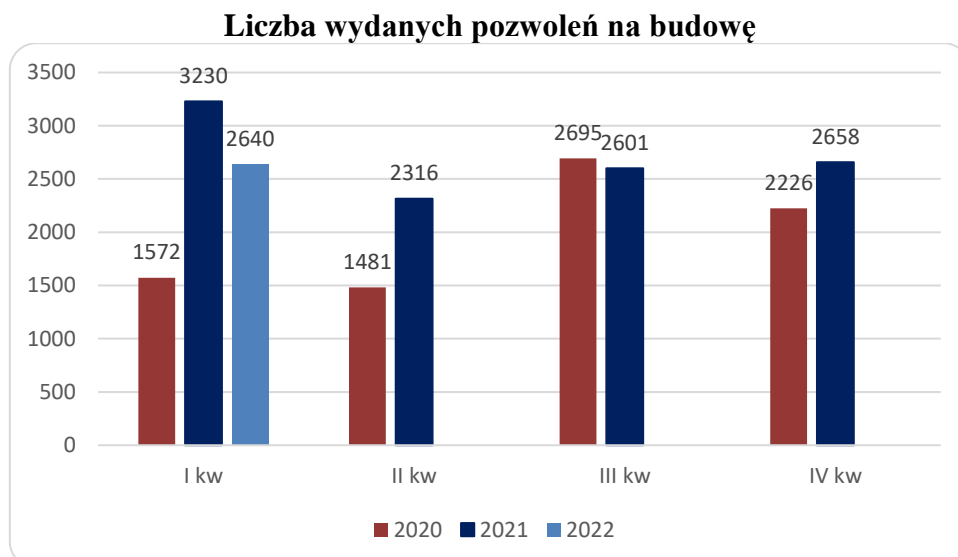

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego w Olsztynie.

W I kwartale 2022 r. starostwa powiatowe wydały 2640 pozwoleń na budowę, tj. liczbę porównywalną do danych z IV kwartału 2021 r. (2658) i o 18% mniej od liczby wydanych pozwoleń w I kwartale 2021 r. Wyniki te wskazują na obniżenie tendencji w zakresie planów budowlanych inwestorów, w szczególności indywidualnych. Jak wynika z danych szczegółowych, rynek nieruchomości na Warmii i Mazurach jest ciągniony głównie dzięki inwestycjom infrastrukturalnym (drogi, mosty, linie kolejowe), których realizacja, jak na razie, jest niewrażliwa na wahania cenowe. W odniesieniu do budownictwa indywidualnego, należy oczekiwać obniżenia zarówno popytu na nowe domy i mieszkania, jak również spadku liczby nowych inwestycji. Jak wskazywano wcześniej, spowodowane to będzie wzrostem poziomu stóp procentowych, co przekłada się na rosnące koszty zaciąganych kredytów hipotecznych. Oznacza to wzrost kosztów związanych ze spłatą kredytów dla dotychczasowych kredytobiorców oraz ograniczoną dostępność kredytów hipotecznych dla nowych klientów banków. Ponadto, wskutek wysokiej inflacji nastąpił znaczny wzrost kosztów wznoszenia budynków, co w zestawieniu z niższym od przeciętnego w Polsce poziomem dochodów mieszkańców Warmii i Mazur, będzie wpływało na spadek popytu w budownictwie.

W skali całego kraju dynamika produkcji sektora budowlanego kształtowała się w I kwartale 2022 r. odpowiednio: wzrost o 23% w porównaniu do analogicznego okresu poprzedniego roku oraz wzrost o 7% w stosunku do poprzedniego kwartału. Zmiany liczby wydanych pozwoleń na budowę w ujęciu kwartalnym na Warmii i Mazurach zaprezentowane zostały na wykresie 9.

Wykres 9.

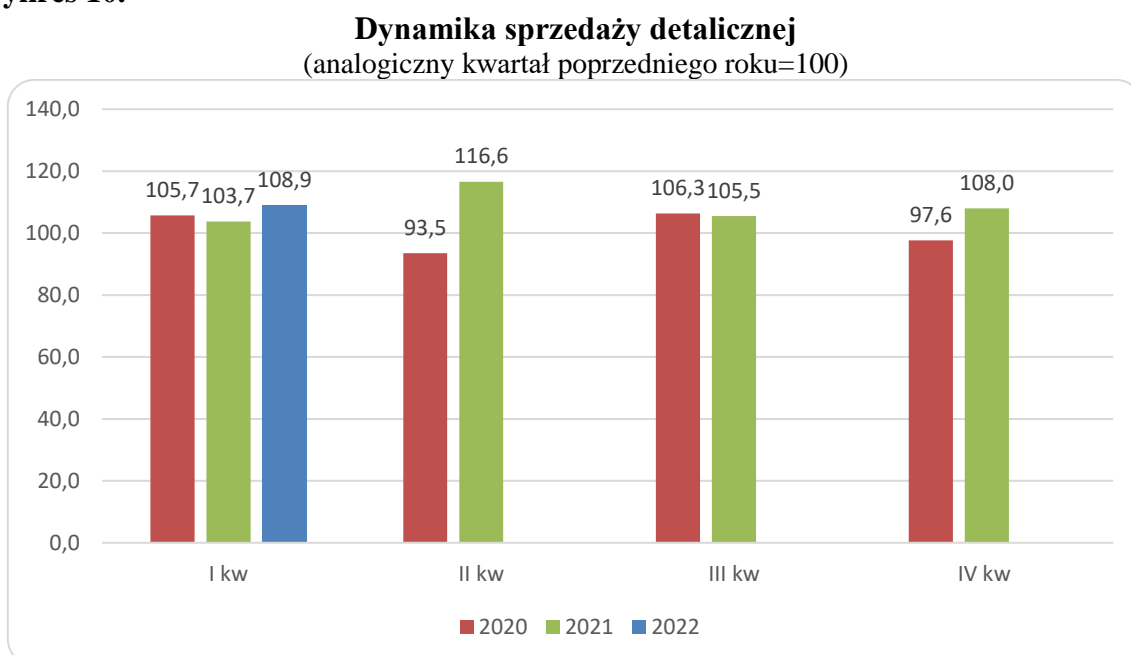

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego w Olsztynie.

Sprzedaż detaliczna w I kwartale 2022 r. w województwie warmińsko-mazurskim była wyższa o 9% w porównaniu do analogicznego okresu roku poprzedniego. Wartość sprzedaży detalicznej była natomiast niższa o 4,1% w porównaniu do wyniku z poprzedniego, tzn. IV kwartału 2021 r. W skali całego kraju sprzedaż detaliczna wzrosła o 9% w ujęciu rocznym, zaś w przypadku zmiany względem poprzedniego kwartału, nastąpił spadek o 1,5%.

W porównaniu z wynikami w handlu za I kwartał 2022 r. wzrost sprzedaży detalicznej towarów odnotowano w grupach: „paliwa” (o 41,5%) oraz „żywność, napoje i wyroby tytoniowe” (o 21,7%), „meble i artykuły RTV i AGD” (o 10%), „prasa, książki, pozostała sprzedaż w wyspecjalizowanych sklepach” (o 17,0%). Spadek sprzedaży detalicznej dotyczył m.in. grupy „pojazdy samochodowe, motocykle, części” (o 32,2%) oraz sekcji „tekstylnia, odzież i obuwie” (o 28%). Dynamika sprzedaży detalicznej w województwie warmińsko-mazurskim w ujęciu kwartalnym została zaprezentowana na wykresie 10.

Wykres 10.

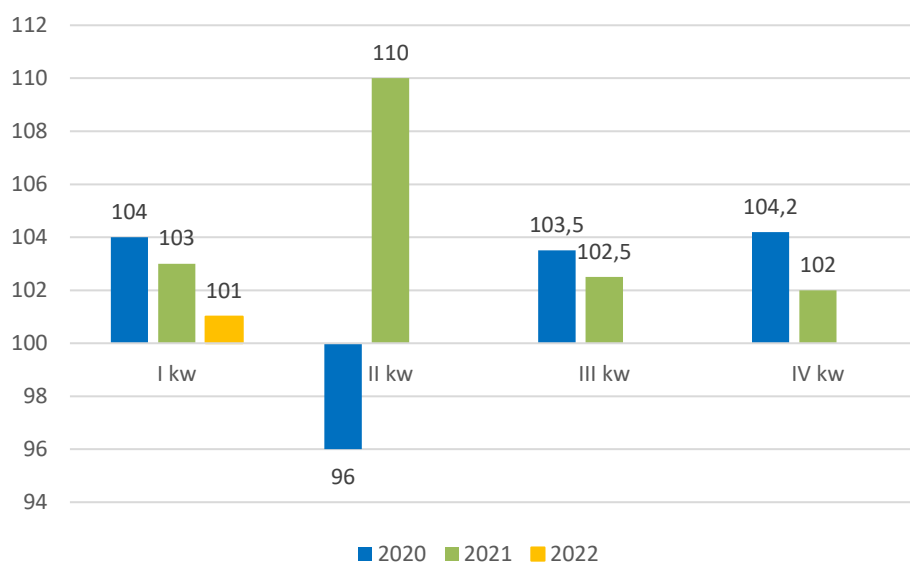
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego w Olsztynie.

Wzrost popytu konsumpcyjnego, który ciągle pozostaje wysoki, jest rezultatem dobrej sytuacji na rynku pracy, wysokiego wzrostu wynagrodzeń, a także realizacji przez państwo licznych programów socjalnych. Należy oczekiwać, iż dalszy wzrost inflacji, a także znaczny wzrost oprocentowania kredytów spowoduje wyhamowanie popytu konsumpcyjnego w kolejnych kwartałach. Widać to już w przypadku popytu na samochody. Nie wyeliminuje to jednak problemu wzrostu cen w dłuższym okresie, gdyż ważniejszymi czynnikami oddziaływania w tym zakresie są oczekiwania inflacyjne społeczeństwa, które, w związku z obecną sytuacją za wschodnią granicą Polski, niestety rosną. Wynika to po części również z braku zaufania do polityki banku centralnego, jak również obaw o ewentualne dalsze wzrosty cen energii i gazu, które są prawdopodobne. Perspektyw wzrostu obrotów handlowych nie poprawia również fakt zamknięcia granicy z Obwodem Kaliningradzkim, co całkowicie wyeliminowało i tak już ograniczony popyt konsumpcyjny z tego regionu.

Wartość przeciętnej płacy w sektorze przedsiębiorstw w województwie warmińsko-mazurskim wzrosła realnie (po uwzględnieniu wpływu inflacji) na koniec I kwartału 2022 r. o 1%, licząc rok do roku. W stosunku do poprzedniego kwartału poziom płac realnie uległ obniżeniu o 1%. Dynamika płac realnych w sektorze przedsiębiorstw w skali całego kraju wyniosła 2% w ujęciu rocznym, zaś w relacji do poprzedniego kwartału, poziom płac uległ zwiększeniu o 1,3%. Zmiany dynamiki realnych wynagrodzeń w ujęciu kwartalnym na Warmii i Mazurach zostały zaprezentowane na wykresie 11.

Wykres 11.

Dynamika realnych wynagrodzeń w sektorze przedsiębiorstw
(analogiczny kwartał poprzedniego roku = 100)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego w Olsztynie.

W porównaniu do I kwartału 2021 r. wzrost przeciętnych wynagrodzeń (w ujęciu nominalnym) odnotowano we wszystkich sekcjach, m.in. w informacji i komunikacji (o 25,8%), zakwaterowaniu i gastronomii (o 20,3%), budownictwie (18,1%), transporcie i gospodarce magazynowej (o 16,8%), handlu, naprawie pojazdów samochodowych (o 14,1%) oraz administrowaniu i działalności wspierającej (o 12,2%). Należy jednak przy tym zaznaczyć, że powyższe zmiany dotyczą podmiotów zatrudniających co najmniej 10 pracowników. W gospodarce Warmii i Mazur znaczną część podmiotów stanowią natomiast tzw. mikrofirmy, w których wzrosty płac są niższe od przeciętnych. W perspektywie kilku kolejnych miesięcy

należy się spodziewać dalszej presji na wzrost płac, co może być jednak ograniczane przez narastające problemy gospodarcze, związane z wojną za wschodnią granicą. Jak wskazywano wyżej, dalszy scenariusz tego konfliktu będzie w znacznej mierze determinował sytuację poszczególnych branż gospodarki Warmii i Mazur, a tym samym stan regionalnego rynku pracy.

Opracował:

dr hab. Rafał Warżala, prof. UWM w Olsztynie
Kierownik Katedry Teorii Ekonomii
Wydział Nauk Ekonomicznych
Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie
e-mail: rafal.warzala@uwm.edu.pl